

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 68/2011-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 16. februára 2011 predbežne prerokoval sťažnosť A. B., K., t. č. vo výkone trestu, zastúpeného advokátom Mgr. I. F., PhD., L., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky, práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Žiline zo 16. decembra 2009 č. k. 2 To/131/2009-177 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 7. októbra 2010 sp. zn. 6 Tdo 36/2010 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť A. B. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 31. decembra 2010 doručená sťažnosť A. B. (ďalej len „sťažovateľ“) vo veci namietaného porušenia základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy, práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru postupom Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) zo 16. decembra 2009 č. k. 2 To/131/2009-177 (ďalej aj „uznesenie krajského súdu“) a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) zo 7. októbra 2010 sp. zn. 6 Tdo 36/2010 (ďalej aj „uznesenie najvyššieho súdu“).

Zo sťažnosti vyplýva, že rozsudkom Okresného súdu Liptovský Mikuláš (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 2 T/81/2009 zo 7. septembra 2009 (ďalej aj „rozsudok okresného súdu“) bol sťažovateľ uznaný za vinného z pokračovacieho zločinu podvodu podľa § 221 ods. 1 a 3 písm. c) a § 138 písm. j) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) a odsúdený na súhrnný trest odňatia slobody vo výmere 8 rokov a 2 mesiace, ktorý by mal vykonať v ústave na výkon trestu odňatia slobody so stredným stupňom stráženia. Zároveň mu bol uložený aj trest zákazu činnosti byť hmotne zodpovedným pracovníkom vo výmere 20 mesiacov vzhľadom na súčasné zrušenie výroku o treste uložené sťažovateľovi rozsudkom Okresného súdu Svidník z 27. februára 2009 sp. zn. 1 T/47/2008.

Na základe odvolania sťažovateľa krajský súd na verejnom zasadnutí uznesením č. k. 2 To/131/2009-177 zo 16. decembra 2009 odvolanie sťažovateľa zamietol podľa § 319 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“). Proti tomuto uzneseniu odvolacieho súdu podal sťažovateľ dovolanie z 15. marca 2010, o ktorom rozhodol najvyšší súd uznesením sp. zn. 6 Tdo 36/2010

zo 7. októbra 2010, na neverejnom zasadnutí podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku tak, že dovolanie sťažovateľa odmietol.

Sťažovateľ v dôvodoch svojej sťažnosti podanej prostredníctvom svojho právneho zástupcu namietal, že „postupom a rozhodnutím... porušovateľa 1) - Najvyššieho súdu SR bolo porušené jeho základné právo na súdnu ochranu, právo na spravodlivý proces, právo na obhajobu, právo na osobnú slobodu, právo na prístup k dovolaciemu súdu a právo na účinný opravný prostriedok zakotvené v článku 17 ods. 1 a ods. 2, článku 46 ods. 1, článku 48 ods. 2 a článku 50 ods. 3 Ústavy SR, ďalej v článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd ... a článku 13 Dohovoru. Vzhľadom k tomu, že také isté vady má aj postup a rozhodnutie... porušovateľa 2) - Krajského súdu v Žiline, podáva sťažovateľ, túto ústavnú sťažnosť aj proti tomuto uzneseniu odvolacieho súdu a teda aj proti porušovateľovi...

Napadnuté uznesenie dovolacieho súdu zo dňa 07.10.2010 je nesprávne. Dovolací súd napadnutým uznesením na neverejnom zasadnutí odmietol dovolanie sťažovateľa podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku. Podľa tohto ustanovenia dovolací súd odmietne dovolanie, ak je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 Trestného poriadku.

Minimálne dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) TP splnený bol. Dovolací súd v napadnutom uznesení totiž uznal v tejto časti dovolacie námietky (dôvody) sťažovateľa, keď na strane 10 jednoznačne konštatoval, že odvolací súd pochybil, keď nepreskúmal opodstatnenosť a odôvodnenosť všetkých odvolacích námietok obvineného, a teda pochybil, keď sa zaoberal len námietkami smerujúcimi k výroku o treste. Takýmto konaním nepochybne odvolací súd závažným spôsobom porušil právo obvineného na obhajobu. Postup odvolacieho súdu, ktorý sa ani v najmenšom nezaoberal odvolacími námietkami vo vzťahu k výroku o vine, možno jednoznačne považovať za porušenie práva na obhajobu. ...

Dovolací súd však napadnutým uznesením na neverejnom zasadnutí odmietol dovolanie podľa § 382 písm. c) TP. Dovolací súd teda nesprávne aplikoval toto procesné ustanovenie. Dovolací súd tak významným spôsobom porušil právo sťažovateľa na riadne prerokovanie veci nezávislým a nestranným súdom, právo na spravodlivý proces a v rámci toho právo na obhajobu a na účinný opravný prostriedok.

Dovolací súd tento svoj procesný postup odôvodnil tým, že nebola zistená opodstatnenosť druhého dovolacieho dôvodu, t.j. namietané právne posúdenie predmetného skutku ako pokračovacieho zločinu podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 3 písm. c) /za použitia § 138 písm. j)/ Trestného zákona, a teda že konštatované porušenie práva na obhajobu nevyvolalo odlišné rozhodnutie vo veci samej. Takýto výklad a procesný postup dovolacieho súdu Trestný poriadok neumožňuje. Povinnosťou dovolacieho súdu na základe § 388 ods. 1 Trestného poriadku bolo v prípade zistenia pochybenia zrušiť uznesenie odvolacieho súdu a prikázať odvolaciemu súdu, aby vec znova prerokoval a rozhodol. ...

Nesprávnym právnym posúdením zisteného skutku došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa zaručujúceho osobnú slobodu v zmysle článku 17 ods. 1 Ústavy SR, Podľa ods. 2 tohto článku Ústavy SR nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

Odvolací a dovolací súd sa nezaoberali námietkami uvedenými v odvolaní a dovolaní smerujúcimi k samotnému výroku o vine. Najmä sa nevysporiadali so skutočnosťou, ktorá bola namietaná v odvolaní aj v dovolaní, že obvinený bol uznaný vinným zo spáchania pokračovacieho zločinu podvodu podľa § 221 ods. 1, 3 písm. c) (§ 138 písm. j) Trestného zákona, a okolnosťou podmieňujúcou použitie vyššej trestnej sadzby bolo spáchanie trestného činu závažnejším spôsobom konania, a to na viacerých osobách.

Napadnuté uznesenie dovolacieho súdu (a nakoniec aj odvolacieho súdu) je v tejto časti nepreskúmateľné, a teda arbitrárne. Dovolací súd na str. 9, posledný odsek, síce vyslovil svoj názor vo veci samej, v žiadnom prípade však nereagoval na tvrdenia sťažovateľa uvedené v dovolaní zo dňa 15.03.2010 (bod 2.2. dovolania). Preto sťažovateľ opätovne poukazuje na tam uvedené tvrdenia, z ktorých vyplýva, že konajúce súdy nesprávne aplikovali hmotnoprávne ustanovenia, následkom čoho došlo k porušeniu uvedeného základného ústavného práva sťažovateľa...“.

V podaní z 31. januára 2011 sťažovateľ doplnil svoju sťažnosť v tom zmysle, že je podľa neho nespravodlivé a neprimerane prísne, aby za škodu v sume 1 500 € musel odpykať trest odňatia slobody v trvaní 8 rokov a 2 mesiacov.

Na základe uvedeného sťažovateľ navrhol vydať takéto rozhodnutie:

„Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 6 Tdo 36/2010 zo dňa 07.10.2010 a uznesením Krajského súdu v Žiline č.k. 2To/131/2009-177 zo dňa 16.12.2009

boli porušené základné práva sťažovateľa podľa článku 17 ods. 1 a ods. 2, článku 46 ods. 1, článku 48 ods. 2 a článku 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, článku 6 ods. 1 a článku 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (č. 209/1992 Zb.).

Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 6 Tdo 36/2010 zo dňa 07.10.2010 a uznesenie Krajského súdu v Žiline č. k. 2To/131/2009-177 zo dňa 16.12.2009 a vec vracia Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky v Bratislave a Krajskému súdu v Žiline, na ďalšie konanie a rozhodnutie.“

II.

V zmysle čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu (sťažnosti) podľa ustanovení § 20, § 50 a § 53 zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa čl. 17 ods. 1 ústavy osobná sloboda sa zaručuje.

Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť osobnej slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Podľa čl. 50 ods. 3 ústavy obvinený má právo, aby mu bol poskytnutý čas a možnosť na prípravu obhajoby a aby sa mohol obhajovať sám alebo prostredníctvom obhajcu.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podľa čl. 13 dohovoru každý, koho práva a slobody priznané týmto dohovorom boli porušené, musí mať účinné právne prostriedky nápravy pred národným orgánom, aj keď sa porušenia dopustili osoby pri plnení úradných povinností.

Ústavný súd vo svojej judikatúre konštantne zdôrazňuje, že pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov, a jeho úloha sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04). V súvislosti so svojím ústavným

postavením ústavný súd vo svojej stabilizovanej judikatúre tiež zdôrazňuje, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (podobne II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Vzhľadom na to ústavný súd nie je zásadne oprávnený ani povinný preskúmať a posudzovať skutkové zistenia a právne názory všeobecných súdov, ktoré pri výklade a uplatňovaní iných než ústavných zákonov vytvorili skutkový a právny základ ich rozhodnutí. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 20/03, IV. ÚS 252/04).

Ústavný súd v rámci svojej rozhodovacej činnosti prihliada na to, že nie je iba jeho povinnosťou (ako súdneho orgánu ochrany ústavnosti) zabezpečovať v rámci svojej rozhodovacej právomoci ochranu základných práv a slobôd vrátane rešpektovania záväzkov vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv, ktorými je Slovenská republika viazaná. Túto povinnosť majú aj všeobecné súdy ako primárni ochrancovia ústavnosti (napr. III. ÚS 79/02). Danú skutočnosť zohľadňuje napokon aj znenie čl. 127 ods. 1 ústavy limitujúce právomoc ústavného súdu vo vzťahu k všeobecným súdom princípom subsidiarity, podľa ktorého rozhoduje ústavný súd o individuálnych sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb vo veci porušenia ich základných práv alebo slobôd iba v tých prípadoch, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

V tejto súvislosti ústavný súd pripomína, že trestné konanie je od svojho začiatku až po jeho koniec proces, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie garancií pre ochranu práv a slobôd môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní naprávať, resp. korigovať aj jednotlivé pochybenia. Spravidla až po jeho skončení možno na ústavnom súde namietat' pochybenia znamenajúce porušenia práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy, ak tieto pochybenia neboli odstránené v priebehu samotného trestného konania.

Pokiaľ by ústavný súd na túto skutočnosť neprihliadal, poprel by účel a zmysel opravných prostriedkov v trestnom konaní, ktorým je okrem iného náprava procesných

pochybení vo veci konajúcich orgánov verejnej moci (orgánov činných v trestnom konaní a súdov).

Obdobne aj v zmysle rozhodovacej činnosti Európskeho súdu pre ľudské práva v prípadoch namietaného porušenia práv podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sa úloha súdu sústreďuje na zistenie, či konanie ako celok vrátane dokazovania (spôsobu vykonania dôkazov) malo spravodlivý charakter (napr. rozsudok vo veci Van Mechelen a iní proti Holandsku z 23. apríla 1997, § 49, § 50; rozsudok A. M. proti Taliansku zo 14. decembra 1999, § 23, § 24).

Základné právo podľa čl. 17 ods. 2 ústavy vo svojom znení odkazuje na zákon, a preto pri posudzovaní otázky jeho rešpektovania alebo porušenia musí brať ústavný súd do úvahy zákonnú úpravu a jej aplikáciu príslušným orgánom, pričom v prípade zistenia závažného porušenia zákonnosti ide aj o porušenie ústavnosti (III. ÚS 48/00). Príslušná zákonná úprava obsiahnutá predovšetkým v Trestnom poriadku je tak integrálnou súčasťou ústavného rámca zaručenej osobnej slobody (II. ÚS 55/98).

Podstatou sťažnosti je nesúhlas sťažovateľa s dôvodmi, na základe ktorých najvyšší súd odmietol jeho dovolanie proti uzneseniu krajského súdu podanému z dovolacích dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. c) a i) Trestného poriadku. Sťažovateľ napadol z rovnakých dôvodov sťažnosťou aj rozhodnutie krajského súdu ako súdu odvolacieho vychádzajúc z názoru najvyššieho súdu, ktorý konštatoval pochybenie odvolacieho súdu, pokiaľ sa tento nezaoberal odvolacími námietkami vo vzťahu k výroku o vine. Sťažovateľ uvedené považoval za porušenie práva na obhajobu a súčasne namietal, že tá istá skutočnosť mu bola pričítaná dvakrát, pretože skutočnosť, ktorá je znakom skutkovej podstaty, bola zároveň považovaná aj za okolnosť podmieňujúcu použitie vyššej trestnej sadzby.

1. K namietanému porušeniu základných práv uznesením krajského súdu

Z obsahu sťažnosti a pripojených listín je zrejmé, že uznesenie krajského súdu zo 16. decembra 2009 č. k. 2 To/131/2009-177 bolo predmetom preskúmania najvyšším súdom v dovolacom konaní, a to v rozsahu sťažovateľom uplatnených dovolacích dôvodov.

Pri zisťovaní existencie niektorého z dovolacích dôvodov (podľa § 371 Trestného poriadku) sa najvyšší súd vecne zaoberal aj výhradami sťažovateľa proti postupom a rozhodnutiam okresného súdu a krajského súdu, pričom skonštatoval pochybenie krajského súdu pri preskúmaní odvolania, keď sa nezaoberal všetkými relevantnými argumentmi sťažovateľa uplatnenými v odvolaní, ktoré spočívali predovšetkým v právnom posúdení skutku, za ktorý bol sťažovateľ odsúdený rozsudkom okresného súdu. S prihliadnutím na uvedené je zrejmé, že uplatnením dovolania sa sťažovateľ domohol nápravy porušenia svojich práv spočívajúceho v tom, že sa krajský súd nezaoberal niektorými jeho námietkami proti výroku o vine, hoci tak mal urobiť v odvolacom konaní.

Z ustálenej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany toho základného práva alebo slobody, porušenie ktorých namieta, sa sťažovateľ mohol domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonom upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným štátnym orgánom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (m. m. I. ÚS 6/04, IV. ÚS 179/05, IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06, III. ÚS 42/07). Zmyslom a účelom uvedeného princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré sú povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

V okolnostiach prípadu sťažovateľ využil mimoriadny opravný prostriedok efektívnym spôsobom, keďže napadnuté uznesenie krajského súdu bolo preskúmané najvyšším súdom aj po vecnej stránke. Dovolací súd sa náležite vyjadril k právnemu posúdeniu trestného činu, za ktorý bol sťažovateľ odsúdený, a tým boli sťažovateľovi dané relevantné odpovede na jeho výhrady a námietky proti rozsudku prvostupňového súdu. V súvislosti s namietaným porušením označených základných práv bolo preto z ústavného hľadiska podstatné a určujúce len preskúmanie uznesenia najvyššieho súdu. Vzhľadom na uvedený princíp subsidiarity považoval ústavný súd sťažnosť v časti smerujúcej proti uzneseniu krajského súdu za dôvodné podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietnuť ju pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

2. K namietanému porušeniu základných práv uznesením najvyššieho súdu

O zjavne neopodstatnený návrh ide vtedy, ak ústavný súd pri jeho predbežnom prerokovaní nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98). V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť aj absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Inými slovami, ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (obdobne napr. III. ÚS 263/03, II. ÚS 98/06, III. ÚS 300/06).

Podľa § 2 ods. 9 Trestného poriadku každý, proti komu sa vedie trestné konanie, má právo na obhajobu.

Podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu.

Podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak je rozhodnutie založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na

nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť.

Podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolací súd na neverejnom zasadnutí uznesením, bez preskúmania veci, odmietne dovolanie, ak je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 Trestného poriadku.

Dovolací súd nemožno chápať ako tretiu inštanciu v sústave súdov zameranú na preskúmavanie všetkých rozhodnutí súdu druhého stupňa. Mimoriadny opravný prostriedok – dovolanie neslúži na revíziu skutkových zistení urobených súdmi prvého a druhého stupňa. Ťažisko dokazovania je na súde prvého stupňa a jeho skutkové závery môže doplniť alebo meniť len odvolací súd. Dovolací súd nemôže posudzovať úplnosť skutkových zistení, nemôže bez ďalšieho sám prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože dôkazy v konaní o dovolaní nemôže sám vykonávať. Namietané nesprávne skutkové zistenia alebo nesúhlas s tým, ako súd hodnotil vykonané dôkazy, nemôžu zakladať dovolací dôvod uvedený v ustanovení § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku. Tento dôvod dovolania je daný len v prípade nesprávneho právneho posúdenia skutku alebo v prípade iného nesprávneho posúdenia podľa hmotnoprávných ustanovení.

Z uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 6 Tdo 36/2010 zo 7. októbra 2010 vyplýva, že v sťažovateľovom prípade považoval za významnú otázku, či prvostupňový súd správne posúdil právnu kvalifikáciu skutku ako pokračovacieho zločinu podvodu podľa § 221 ods. 1 a 3 písm. c) a § 138 písm. j) Trestného zákona. K uvedenej otázke najvyšší súd uviedol, že *„pokračovací trestný čin je z hľadiska hmotného práva chápaný ako jeden skutok a jeden trestný čin, ktorý sa skladá len z viacerých čiastkových útokov. Predmet útoku môže byť pritom jeden, dva, resp. viaceré. Tiež pokračovací trestný čin podvodu mohol byť preto spáchaný len na jednej a tej istej osobe. Z uvedeného je teda úplne zrejmé, že dovolacie námietky obvineného, poukazujúce na podľa jeho názoru nesprávnu právnu kvalifikáciu predmetného skutku, sú neopodstatnené a z pohľadu naplnenia vyššie uvedeného dovolacieho dôvodu teda irelevantné.“*

Z citovanej časti odôvodnenia uznesenia najvyššieho súdu vyplýva jednoznačná odpoveď dovolacieho súdu na námietky sťažovateľa týkajúce sa právneho posúdenia skutku spáchaného sťažovateľom, a to, že pokračovací trestný čin (vrátane zločinu podvodu) je možné spáchať ako na jednej osobe, tak aj na viacerých osobách. Uvedený právny výklad nie je v rozpore so žiadnym ustanovením Trestného zákona vrátane ustanovenia definujúceho skutkovú podstatu trestného činu, ktorého spáchania sa sťažovateľ dopustil, a preto aj ústavný súd považuje tento výklad podaný najvyšším súdom za logický a nevybočujúci z medzí ústavne konformného výkladu právnych noriem. Nemožno sa preto stotožniť s názorom sťažovateľa, že mu bola tá istá skutočnosť pričítaná dvakrát, a záver najvyššieho súdu o tom, že nie je daný žiaden dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, nie je možné považovať za svojvoľný.

Najvyšší súd nepovažoval za dôvodnú ani námietku sťažovateľa, že konaním krajského súdu bol naplnený druhý dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, a síce, že postupom a rozhodnutím krajského súdu bolo zásadným spôsobom porušené právo na obhajobu. Najvyšší súd vo svojom rozhodnutí síce pripustil, že odvolací súd pochybil, keď sa nezaoberal výhradami obvineného vo vzťahu k právnomu posúdeniu ním priznaného skutku, avšak súčasne konštatoval, že uvedené pochybenie nevyvolalo odlišné rozhodnutie vo veci samej a že, aj keď v dôsledku tohto pochybenia bolo porušené právo obvineného na obhajobu, nebolo porušené zásadným spôsobom, ako to vyžaduje § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

Podstatou práva na obhajobu je zabezpečiť obhajovanie práv obvineného tak, aby v konaní boli objasnené aj všetky skutočnosti svedčiacie v prospech obvineného a aby sa na ne v konaní a pri rozhodovaní prihliadalo, t. j. najmä aby nevinná osoba nebola odsúdená a páchatel' bol odsúdený len za to, čo spáchal. Z článku 6 ods. 3 dohovoru, ktorého porušenie síce sťažovateľ nenamietal, avšak definuje, ktoré konkrétne práva je potrebné zahrnúť pod právo na obhajobu, vyplýva, že každý, kto je obvinený z trestného činu, má právo byť podrobne oboznámený s povahou a dôvodom obvinenia proti nemu, mať primeraný čas a možnosti na prípravu svojej obhajoby, obhajovať sa osobne alebo s pomocou obhajcu podľa vlastného výberu, ak to záujmy spravodlivosti vyžadujú, ďalej vyslúchať alebo dať vyslúchať svedkov proti sebe a dosiahnuť predvolanie a výsluch

svedkov vo svoj prospech za rovnakých podmienok, ako svedkov proti sebe a mať bezplatnú pomoc tlmočníka, ak nerozumie jazyku používanému pred súdom alebo týmto jazykom nehovorí.

Sťažovateľ v dovolaní z 15. marca 2010 argumentoval, že k porušeniu práva na obhajobu došlo tým, že krajský súd nepreskúmaval vecné dôvody odvolania, hoci právo podať opravný prostriedok (vrátane odvolania) vyplýva z § 34 ods. 1 Trestného poriadku, ktoré ustanovuje práva obvineného, pričom právo na obvineného na prejednanie a rozhodnutie opravného prostriedku považoval za súčasť práva na obhajobu v materiálnom ponímaní. Sťažovateľ však nenamietal, že by nebol oboznámený s povahou a dôvodmi obvinenia, že by nemal obhajcu, prípadne že by mu nebolo umožnené obhajovať sa samému a podobne. Berúc na zreteľ obsah a podstatu práva na obhajobu však z obsahu sťažovateľom pripojeného dovolania a ani z obsahu sťažnosti doručenej ústavnému súdu nevyplýva, že by konajúce všeobecné súdy porušili niektoré z čiastkových práv naplňajúcich právo obvineného na obhajobu. Ústavný súd s prihliadnutím na uvedené nepovažuje právny záver najvyššieho súdu, podľa ktorého v odvolacom konaní nebolo zásadným spôsobom porušené právo sťažovateľa na obhajobu, pokiaľ pochybenie odvolacieho súdu nevyvolalo odlišné rozhodnutie vo veci samej, ako popierajúci obsah základného práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 3 dohovoru.

Ak najvyšší súd nezistil danosť ani jedného z dôvodov vymenovaných v § 371 ods. 1 Trestného poriadku, nemožno mu vytknúť ako nesprávny ani procesný postup podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku, ktorým dovolanie sťažovateľa na neverejnom zasadnutí senátu odmietol. Postup a rozhodnutie najvyššieho súdu v sťažovateľovej veci podľa uvedených ustanovení Trestného poriadku preto nemožno hodnotiť ako popierajúci princípy spravodlivého procesu, ktoré sú vyjadrené v čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 46 ods. 1 ústavy.

K namietanému porušeniu čl. 48 ods. 2 ústavy ústavný súd uvádza, že skutočnosti opísané v sťažnosti nesignalizujú porušenie základných práv obsiahnutých v označenom článku. Sťažovateľ ani netvrdil, že pri prerokovaní veci sa krajský súd alebo najvyšší súd dopustil zbytočných prietahov, pričom už na prvý pohľad je zrejmé, že k zbytočným prietahom vo veci nemohlo dôjsť, keďže od vyhlásenia rozsudku súdom prvého stupňa

(7. septembra 2009) do vyhlásenia uznesenia odvolacieho súdu (16. decembra 2009) uplynula len doba o niečo viac ako 3 mesiace a najvyšší súd rozhodol o dovolaní sťažovateľa, ktoré mu bolo predložené prvostupňovým súdom 13. septembra 2010 v priebehu jedného mesiaca, keďže uznesenie, ktorým dovolanie odmietol, vydal 7. októbra 2010. Ani pokiaľ ide o ostatné základné práva uvedené v čl. 48 ods. 2 ústavy (t. j. právo na prerokovanie vecí v prítomnosti účastníka konania, právo na verejné prerokovanie vecí a právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom), sťažovateľ neuviedol žiadne konkrétne skutočnosti, v ktorých by bolo možné vidieť akúkoľvek relevantnú súvislosť medzi postupom, resp. uznesením najvyššieho súdu a označenými základnými právami.

Sťažovateľ namietal aj porušenie čl. 13 dohovoru, ktorého obsahom je právo na účinný prostriedok nápravy, vychádzajúc z názoru, že dovolací súd sa nevysporiadal s dovolacími dôvodmi sťažovateľa a uznesenie odvolacieho súdu nezrušil. Z obsahu ústavným súdom preskúmaného uznesenia najvyššieho súdu však vyplýva, že v dovolacom konaní najvyšší súd napravil pochybenia odvolacieho súdu, keď sa vyjadril ku všetkým relevantným námietkam uvádzaným v dovolaní, ktoré boli svojou podstatou obdobné výhradám formulovaným sťažovateľom v odvolaní proti rozsudku prvostupňového súdu. S prihliadnutím na konštantnú judikatúru ústavného súdu, podľa ktorej je trestné konanie od svojho začiatku až po jeho koniec proces, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní naprávať jednotlivé pochybenia je ústavný súd toho názoru, že vzhľadom na nápravu pochybení, ktorých sa dopustil krajský súd, nemohlo dôjsť v sťažovateľovom prípade k porušeniu práva na účinný prostriedok nápravy.

Keďže k odsúdeniu sťažovateľa na trest odňatia slobody v trvaní 8 rokov a 2 mesiacov došlo na základe dôvodov ustanovených Trestným zákonom a spôsobom ustanoveným Trestným poriadkom a všeobecné sudy súčasne neporušili ústavnoprosesné princípy vyplývajúce z čl. 46 až čl. 50 ústavy, ústavný súd nezistil v postupe a rozhodnutí najvyššieho súdu žiadnu možnosť porušenia čl. 17 ods. 1 a 2 ústavy, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie. Ústavný súd navyše pripomína svoju stabilizovanú judikatúru (napr. II. ÚS 78/05, IV. ÚS 301/07), ktorej súčasťou je aj právny názor, že o prípadnom porušení základných práv a práv hmotného charakteru, ku ktorým

patrí aj základné právo vyplývajúce z čl. 17 ústavy, by bolo možné uvažovať zásadne len vtedy, ak by zo strany všeobecného súdu primárne došlo k porušeniu niektorého zo základných práv, resp. ústavnoprocených princípov vyjadrených v čl. 46 až čl. 48 ústavy, resp. v spojení s ich porušením.

Pretože ústavný súd nezistil priamu súvislosť medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním na strane druhej, bolo namieste už pri predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde sťažnosť sťažovateľa, ktorom namietal porušenie základných práv uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 6 Tdo 36/2010 zo 7. októbra 2010, odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú.

Keďže sťažnosť bola odmietnutá ako celok, ústavný súd sa ostatnými návrhmi sťažovateľa vo veci ďalej nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. februára 2011